

DRUŽBA Z NEOMEJENO ODGOVORNOSTJO (d. n. o.)

1. POJEM IN ZNAČILNOSTI

1. d.n.o. je **osebna družba dveh ali več oseb**, ki so odgovorne za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem,
2. za d.n.o. so značilni majhno število družbenikov, njihova osebna angažiranost v podjetju ter medsebojno zaupanje;
3. kljub temu d.n.o. lahko zaposluje večje število delavcev in je gospodarsko pomembno podjetje,
4. teorija poudarja tri značilnosti družbe:
 1. skupno opravljanje gospodarske dejavnosti vsaj dveh družbenikov (za d.n.o. je značilno, da se dve ali več oseb odločita skupno opravljati gospodarsko dejavnost, družbeniki d.n.o. so lahko fizične in tudi pravne osebe; če je družbenik pravna oseba, opravljajo dejanja poslovanja v družbi njeni zakoniti zastopniki),
 2. skupna firma (firma d.n.o. mora biti skupna; vsebovati mora priimek vsaj enega družbenika z navedbo, da je družbenikov več, ter označbo d.n.o.),
 3. odgovornost vseh družbenikov za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem.

2. USTANOVITEV DRUŽBE

5. d. n. o. je pravna oseba, ki pridobi pravno osebnost z vpisom v sodni register,
6. za ustanovitev družbe ni potrebo zagotoviti nobenih sredstev,
7. d.n.o. se **ustanovi z družbeno pogodbo**,
 4. pogodba mora biti sklenjena **med vsaj dvema** fizičnima ali pravnima osebama;
 5. **oblika** pogodbe ni predpisana, vendar mora biti zaradi vpisa v register **pisna**, ni pa nujno, da je v obliki notarskega zapisa;
 6. pogodba o ustanovitvi družbe velja in **učinkuje** med člani takoj, ko je sklenjena, v razmerju do tretjih pa šele, ko je vpisana v sodni register,
8. prijava za vpis v register mora vsebovati:
 7. priimek, ime, poklic in bivališče vsakega družbenika,
 8. firmo družbe in sedež,
1. prijavo za vpis družbe v sodni register morajo vložiti vsi družbeniki.

3. PRAVNA RAZMERJA MED DRUŽBENIKI

4. 1. Dispozitivnost zakonske ureditve- notranja razmerja

za pravna razmerja med družbeniki velja načelo pogodbene svobode, zato so ta razmerja urejena z **dispozitivnimi določbami**,

1. za presojanje teh razmerij je pomembna predvsem pogodba o ustanovitvi družbe;
2. če z družbeno pogodbo ni določeno drugače, se uporabljajo zakonske določbe;
3. družbeniki lahko torej svoja notranja razmerja uredijo povsem svobodno, le da ureditev ni v nasprotju z bistvom družbe in z dobrimi običaji,

5. Pravice družbenikov

2. Pravica do nadomestila za izdatke

družbenik ima pravico do nadomestila **za izdatke, ki jih je imel in jih je smel šteti glede na**

okolščine za potrebne ali če je imel izgubo, neposredno povezano s poslovođenjem, ali izgubo, ki izhaja iz nevarnosti, ki so povezane s poslovođenjem.

3. **Pravica do dobička**

vsak družbenik ima pravico do deleža pri dobičku družbe, pri čemer ima ZGD dispozitivna pravila o delitvi dobička,

4. od letnega dobička pripada družbeniku:
 1. najprej **delež v višini 5 % njegovega kapitalskega deleža**;
 2. dobiček, ki presega ta znesek, pa se **deli po glavah** (če je med poslovnim letom dvignil denar, se pri izračunu pripadajočega dobička dvignjeni zneski upoštevajo glede na čas, ki je potekel do dviga),
5. dobiček se deli le, če je družba v bilanci ugotovila letni dobiček,
6. dobiček, ki pripada družbeniku, se pripiše k njegovemu kapitalskemu deležu in se po določbah zakona torej ne izplačuje; enako velja za izgubo.

4. **Pravica do dviga denarja**

7. vsak družbenik ima **omejeno pravico do dviga denarja iz blagajne** družbe;
 3. dvig denarja je omejen na znesek 5 % kapitalskega deleža, ugotovljenega za zadnje poslovno leto,
 4. družbenik pa lahko zahteva tudi izplačilo svojega deleža v dobičku zadnjega leta, ki presega gornji znesek, če družbi to očitno ne škodi,
8. sicer pa družbenik nima pravice zmanjšati svojega kapitalskega deleža brez soglasja drugih družbenikov.

5. **Pravica do informacij**

tudi če je družbenik izključen iz poslovođenja, se lahko **seznanja z zadevami družbe**, si ogleda poslovne knjige in listine in si dela lastno bilanco.

6. **Pravica do vodenja družbe**

9. **vsak družbenik je upravičen voditi posle družbe**, razen če:
 5. je po družbeni pogodbi izključen iz vodenja družbe;
 6. mu je bilo pooblastilo za vodenje odvzeto na predlog drugih družbenikov s sodno odločbo, če za to obstaja pomemben razlog (zlasti groba kršitev obveznosti ali nesposobnost pravnega vodenja poslov),
10. če imajo pravico do vodenja vsi družbeniki ali več družbenikov, je vsak od njih upravičen opravljati **posle sam**; le če drug družbenik družbe nasprotuje izvedbi posla, se posel ne sme opraviti,
11. če je v družbeni pogodbi določeno, da družbeniki, ki imajo pravico do vodenja, lahko delajo le **skupaj**, je za vsak posel potrebno soglasje vseh družbenikov, razen če je nevarno odlašati; če po družbeni pogodbi odloča večina glasov, se večina ravna po številu članov družbe,
12. pooblastilo za vodenje zajema vsa dejanja, ki so povezana z običajnim opravljanjem dejavnosti družbe; za dejanja, ki presegajo to dejavnost, je potrebno soglasje vseh družbenikov.

6. **Obveznosti družbenikov**

7. **Obveznost plačila vložkov**

če ni drugače dogovorjeno, morajo družbeniki **vplačati enake vložke**;

1. družbenik lahko v družbo vloži denar, stvari, pravice ali storitve; vrednost nedenarnega vložka morajo družbeniki sporazumno oceniti v denarju;
2. družbenik ni dolžan zvišati dogovorjenega ali dopolniti z izgubo zmanjšanega vložka,
3. vsak družbenik mora svoj delež, določen v družbeni pogodbi, pravočasno vplačati; če svojega deleža ne vplača pravočasno ali pa ne vrne denarja družbe, ki ga je dvignil,

pravočasno v blagajno, mora plačati obresti od dne, ko bi moral izvesti plačilo ali vrniti denar;
zaradi zamude je lahko tudi odškodninsko odgovoren.

8. **Prevzem izgube**

če družba na koncu poslovnega leta izkaže v bilanci izgubo, mora vsak član nositi izgubo, ki odpade na njegov delež.

9. **Konkurenčna prepoved**

vsak družbenik mora spoštovati konkurenčno prepoved, kar pomeni, da **ne sme biti družbenik v drugi d.n.o.** niti ne sme delati ali biti prokurist v katerikoli družbi ali biti s.p. z dejavnostjo, ki je ali bi bila lahko v konkurenci z dejavnostjo družbe,

4. družbena pogodba pa lahko določi **pogoje, pri katerih so dovoljene izjeme,**
5. če družbenik prekrši konkurenčno prepoved, lahko družba:
 7. 1. zahteva **odškodnino;**
 8. 2. zahteva prepustitev poslov, sklenjenih za lasten račun ali
 9. 3. zahteva vrnitev plačila, ki ga je prejel iz poslov za tuj račun.

10. **Obveznost skrbnega ravnanja**

pri vodenju družbe mora **družbenik** ravnati s **skrbnostjo kot v lastnih zadevah**; družbenik je odgovoren za škodo, ki jo povzroči družbi namenoma ali iz hude malomarnosti.

11. **Prepoved razpolaganja z deležem**

družbenik svojega deleža **ne sme brez soglasja drugih družbenikov odstopiti drugemu** niti ne sme sprejeti drugega v družbo.

7. **2. PRAVNA RAZMERJA DRUŽBE DO TRETJIH- zunanja razmerja**

12. ZGD vsebuje številne določbe o pravnih razmerjih družbenikov do tretjih, med katerimi so pretežno **kogentne določbe,**

13. za razmerja do tretjih so pomembne predvsem določbe o zastopanju in o odgovornosti družbenikov.

8. **Firma d. n. o.**

firma družbe mora vsebovati:

9. napotilo na dejavnost družbe,
10. priimek vsaj enega družbenika z navedbo, da je družbenikov več (ta zahteva je zaradi osebne odgovornosti družbenikov)
11. označbo d.n.o.
12. fantazijski dodatek (ni ovir, da firma ne bi vsebovala tudi fantazijskega dodatka, ki pa ni obvezna sestavina firme)
13. PRIMER: Maček in sinovi, Stolček, mizarstvo, d. n. o.

9. **Zastopanje družbe**

Vodenje vs. zastopanje

zastopanje družbe je treba ločiti od vodenja:

14. pri **zastopanju** gre predvsem za prevzemanje pravic in obveznosti v pravnem prometu (ZUNANJA RAZMERJA),
15. **vodenje** pa zadeva notranja razmerja v družbi (NOTRANJA RAZMERJA),

14. Pooblastilo za zastopanje

za zastopanje družbe je **pooblaščen vsak družbenik**, razen:

16. 1. če je družbenik z družbeno pogodbo izključen od zastopanja,
17. 2. pooblastilo za zastopanje se lahko družbeniku odvzame s sodno odločbo na predlog preostalih družbenikov, če za to obstaja utemeljen razlog (tak razlog je zlasti groba kršitev obveznosti ali nesposobnost pravnega zastopanja družbe).

15. Omejitev pooblastila za zastopanje

pooblastilo za zastopanje je praviloma neomejeno (vsi sodni in izvensodni posli ter pravna dejanja, vključno s pravico odsvojiti in obremeniti nepremičnine ter dodeliti in preklicati prokuro)

18. vse omejitve zastopanja morajo biti vpisane v sodni register, sicer nimajo učinka do 3. oseb (v notranjem razmerju se lahko družbeniki sicer dogovorijo o določenih omejitvah).

16. Skupno zastopanje

čeprav po zakonu lahko družbo zastopa vsak družbenik sam in neomejeno, je v družbeni pogodbi lahko določeno tudi, da so družbeniki pooblašчени le za skupno zastopanje družbe;

17. za skupno zastopanje pooblašчени družbeniki lahko pooblastijo posameznega družbenika, da opravi določene posle ali določene vrste poslov ali določijo, da so posamezni družbeniki pooblašчени skupaj s prokuristom (zadostuje, da je izjava volje, ki jo je treba dati družbi, dana družbeniku, ki sodeluje pri zastopanju).

10. Odgovornost za obveznosti družbe

18. za obveznosti družbe so poleg družbe same, ki za obveznosti vedno odgovarja neomejeno z vsem svojim premoženjem (v tem delu ni razlike med družbami), **upnikom odgovorni tudi vsi družbeniki**,

upnik lahko poseže v premoženje družbe ali družbenika:

1. **odgovornost družbe z vsem svojim premoženjem** (tisto, kar je bilo v družbo vloženo in tisto, kar je družba ustvarila; nikjer ni predpisano, kolikšno premoženje morajo družbeniki vložiti ob ustanovitvi; vložek je lahko zgolj simboličen),

1. 2. odgovornost družbenikov z vsem svojim premoženje

6. subsidiarna odgovornost v razmerju do družbe (upnik mora najprej zahtevati plačilo terjatve od družbe, šele potem, ko družba ne plača, lahko zahteva od družbenikov; vprašanje je, kdaj se šteje, da družba ne plača: pri nas zadostuje pisni opomin upnika družbi, ni potrebno, da bi upnik prej speljal sodni postopek, s katerim bi se ugotovilo, da družba ni sposobna plačati; te zakonske določbe so IUS COGENS - družbeniki se ne morejo dogovoriti drugače)

19. solidarna odgovornost v razmerju med družbeniki (upnik lahko zahteva po svoji izbiri celotno terjatev od vsakega izmed družbenikov; ta oblika odgovornosti je najugodnejša za upnika; tudi to je KOGENTNA NORMA; dogovor med družbeniki, da npr. med tremi odgovarja vsak za 1/3 obveznosti proti upniku nima pravnega učinka, ima pa učinek med njimi - tisti, ki bo upniku plačal celoten dolg ima lahko iz tega naslova regresni zahtevek proti drugima dvema;

10. **Kaj pomeni z vsem svojim premoženjem?** Družbenik odgovarja enako kot če bi se zavezal sam. Upnik lahko poseže po premoženju v celoti. Sodišče ne bo upoštevalo ugovora, da družbenik nima premoženja, sodišče s sodbo le ugotovi terjatev. V izvršilnem postopku pa se v določeni meri zagotavlja socialna varnost dolžnika - 101. člen Zakona o izvršbi in zavarovanju)

11. Družbenik, ki mu je postavljen zahtevek za izpolnitev obveznosti družbe, lahko

- uveljavlja ugovore, ki jih **lahko uveljavlja tudi družba in tudi osebne ugovore.**
12. Družbenik, ki vstopi v že obstoječo družbo, **je odgovoren za obveznosti družbe, ki so nastale pred njegovim vstopom** ne glede na to, ali se firma družbe spremeni ali ne. Drugačen dogovor proti tretjim nima pravnega učinka.

11. PRENEHANJE ČLANSTVA V DRUŽBI

19. o prenehanju članstva v družbi je mogoče govoriti, le **če družba zaradi tega ne preneha**, temveč še naprej obstaja,

20. 1. odpoved družbenika (DOGOVOR!!!)

20. pravica do odpovedi družbenika je praviloma urejena v družbeni pogodbi,
21. odpoved družbenika ima za družbo lahko različne posledice: zgolj prenehanje članstva družbenika ali pa prenehanje družbe,
22. **PRENEHANJE DRUŽBE** – če v družbeni pogodbi ni določeno, da se družba nadaljuje s preostalimi družbeniki in če družbeniki ne sklenejo, da bodo nadaljevali z družbo (več glej v poglavju o prenehanju d.n.o.),
23. **PRENEHANJE ČLANSTVA** – v družbeni pogodbi ali tudi že po sami odpovedi, se družbeniki lahko dogovorijo, da po odpovedi družbenika obstaja družba dalje med preostalimi družbeniki,
24. družbenik družbe, ustanovljene za nedoločen čas, lahko da odpoved le ob koncu poslovnega leta z odpovednim rokom najmanj **6 mesecev**,
25. odpoved mora biti pisna,
26. odpoved družbenika ima premoženjske posledice: njegov delež v družbenem premoženju se **prišteje k deležu drugih družbenikov**, sam pa ima **pravico do odpravnine**,
27. odpoved družbenika je treba prijaviti za vpis v register.

21. 2. izključitev družbenika (TOŽBA!!!)

28. izključitev družbenika je ukrep, ki ga predlagajo drugi družbeniki, če obstaja za to **utemeljen razlog**, ki je podan zlasti, če družbenik namerno ali iz hude malomarnosti krši pomembno obveznost, ki mu jo nalaga družbena pogodba, ali če postane izpolnitev take obveznosti nemogoča,
29. družbeniki, ki imajo pravico zahtevati prenehanje družbe, lahko predlagajo sodišču, da namesto prenehanja družbe izreče izključitev družbenika iz družbe,
30. izključitev družbenika iz družbe ima enake premoženjske posledice kot odpoved.

12. PRENEHANJE DRUŽBE

22. 1. pretek časa

31. pogosti so primeri, ko je družba ustanovljena za določen čas in preneha s **pretekom časa**, za katerega je bila ustanovljena,

23. 2. sklep družbenikov

32. praviloma se morajo s sklepom o prenehanju družbe **strinjati vsi družbeniki**, lahko pa je v družbeni pogodbi določeno tudi drugače, npr. večinski sklep,

24. 3. stečaj nad premoženjem družbe

33. uvedba stečaja je **prisilen razlog za prenehanje** družbe; če pa se postopek stečaja zaradi sklenitve prisilne poravnave ali na predlog stečajnega dolžnika ustavi, lahko družbeniki

sklenejo, da se družba nadaljuje.

25. 4. smrt družbenika

34. smrt kot razlog za prenehanje družbe: smrt družbenika je razlog za prenehanje družbe, razen **če družbena pogodba ne določa drugače**,
35. klavzula o nadaljevanju med preostalimi družbeniki: družbena pogodba lahko vsebuje klavzulo, da se ob smrti enega družbenika družba nadaljuje med preostalimi družbeniki; delež umrlega družbenika se razdeli med preostale člane, dediči pa imajo pravico zahtevati t.i. odpravnino, ki bi jo imel umrli družbenik pri izstopu,
36. klavzula o nadaljevanju družbe z dediči: družbena pogodba lahko vsebuje tudi klavzulo o nadaljevanju družbe z dediči; v tem primeru postane sicer praviloma nepodedljiv delež predmet dedovanja; če družbena pogodba vsebuje klavzulo o nadaljevanju družbe z dediči, lahko vsak dedič, ki naj bi postal osebno odgovoren družbenik, pogoji svoje članstvo v družbi tako, da se mu zagotovi položaj komanditista, s tem da nanj odpadli del zapustnikovega vložka postane komanditni delež; če drugi družbeniki ne sprejmejo takega predloga, ima dedič pravico izstopiti iz družbe brez odpovednega roka.

26. 5. stečaj nad premoženjem družbenika

37. gre za primere, ko gre v stečaj eden od družbenikov, kar pomeni, da takšen način prenehanja družbe pride v poštev le, kadar je vsaj en družbenik d.n.o. gospodarska družba ali s.p. (tudi s.p. gre lahko v stečaj, 4. č. Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji),
38. enako kot pri izstopu ali smrti družbenika lahko družbena pogodba določa, da se družba pri uvedbi **stečaja nad premoženjem družbenika nadaljuje s preostalimi družbeniki**; take določbe so v pogodbah o ustanovitvi pogoste,
39. če pogodba ne vsebuje take klavzule, je prenehanje družbe ob stečaju nujno; samo s prenehanjem družbe in njeno likvidacijo je možno njegov delež v družbi vključiti v stečajno maso in ga dati na razpolago upnikom člana družbe; razumljivo je, da gre v stečajno maso samo delež, ki pripada članu po likvidaciji družbe.

27. 6. na podlagi odpovedi (REDNA ODPOVED)

40. ENOSTRANSKA IZJAVA
41. odpoved enega družbenika je razlog za prenehanje družbe, takrat kadar v družbeni pogodbi ni določeno, da se družba nadaljuje s preostalimi družbeniki in če družbeniki ne sklenejo, da bodo nadaljevali z družbo,
42. redna odpoved je možna le, kadar je družba **ustanovljena za nedoločen čas**,
43. odpove se lahko le s **6 mesečnim odpovednim rokom** (6 mesecev pred koncem poslovnega leta)

28. 7. na podlagi sodne odločbe (IZREDNA ODPOVED)

44. TOŽBA
45. družbenik s tožbo lahko **iz utemeljenih razlogov** (zlasti, če drug družbenik namerno ali iz hude malomarnosti krši obveznosti iz pogodbe) zahteva prenehanje družbe tudi:
46. v družbi, ustanovljeni za določen čas – pred iztekom določenega časa,
47. v družbi, ustanovljeni za nedoločen čas – pred iztekom odpovednega roka (6 mesecev), na predlog družbenika
48. namesto prenehanja družbe, lahko družbeniki zahtevajo izključitev družbenika, pri katerem obstaja utemeljen razlog, torej tistega, ki krši pogodbene obveznosti (več o tem v poglavju o prenehanju članstva)

13. Likvidacija družbe

29. po prenehanju družbe sledi likvidacija, **razen, če se družbeniki ne dogovorijo za drugačen način delitve** skupnega premoženja ali če se uvede stečaj nad premoženjem družbe,
30. likvidacijo opravijo kot **likvidatorji vsi družbeniki**, če družbena pogodba ne določa drugače,
31. pooblaščne likvidatorje morajo prijaviti za vpis v register vsi družbeniki; likvidatorji morajo dokončati začete posle, izterjati terjatve, vnovčiti premoženje družbe in poplačati upnike,
32. **ko se poplačajo upniki, se preostalo premoženje družbe razdeli** med družbenike v sorazmerju s kapitalskimi deleži, kot se izkažejo na podlagi končnega likvidacijskega obračuna;
33. če med družbeniki nastane spor o delitvi premoženja, morajo likvidatorji delitev odložiti do odločitve sodišča o sporu.

14. Zastaranje zahtevkov

9. **terjatve do družbenika** iz obveznosti družbe zastarajo v **5 letih** po prenehanju družbe ali po izstopu družbenika, razen če za terjatve do družbe ne velja krajši zastaralni rok,
10. zastaranje začne teči po dnevu, ko se prenehanje družbe ali izstop družbenika vpiše v sodni register; če pa upnikova terjatev dospe šele po vpisu v register, začne zastaranje teči z dnem dospelosti.